

Demerdag

Demer als Sigmaproject: Sigmaplan Demervallei

28/10/2016

Herinrichting van de Demervallei waarbij **vermindering van de overstromingsrisico's** en **natuurontwikkeling** samengaan, met oog voor **recreatie en economie**.

Sigmaplan Demervallei (Europese) doelstellingen veiligheid en natuurlijkheid

- **Europese Kader Richtlijn Water (KRLW) & Europese Overstromingsrichtlijn (ORL)**
 - Overstromingsrisico en beheer (ORL)
 - Goede ecologische toestand (KRLW) → Aandachtsgebied in SGBP
 - Integraal werken rond waterlichamen/ecosystemen
- **Natuur (Habitatrichtlijn):**
 - Zie verder

Sigmatplan Demervallei geactualiseerd Sigmaplan als inspiratie

**Oorspronkelijke
Sigmaplan
(1977)**

Zeespiegelstijging,
klimaatwijziging,
herevaluatie
overstromingsrisico's

**Geactualiseerd
Sigmaplan
(2005)**

Geïntegreerd plan:

- **Veiligheid:** beschermen tegen overstromingen uit de Schelde en haar zijrivieren
- **Natuur:** Scheldenatuur in ere herstellen
- **Recreatie:** wandelen, fietsen, ...
- **Landbouw:** integratie waar mogelijk, flankerend beleid

Sigmatplan Demervallei ecosysteem-functioneren en ecosystemendiensten

▪ Riviervallei herstellen

- = ecosysteem herstellen
- = functioneren herstellen
- = **ecosysteemdiensten**

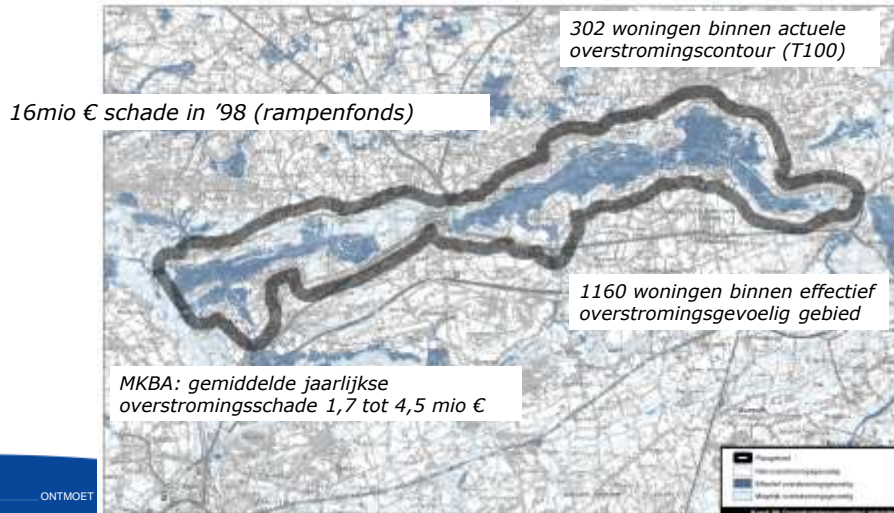
= **baten Veiligheid**

= **baten Natuurlijkheid**

= **baten Recreatie**

Sigmoplan Demervallei eerste pijler: veiligheid

Sigmoplan Demervallei eerste pijler: veiligheid

▪ Seminatuurlijke waterberging:

- Bressen (lokaal verlaagde oevers in dijken)

- Meanders (lagere oevers langs oude bochten)

Sigmoplan Demervallei tweede pijler: natuurlijkheid

▪ Pristiene situatie of ecosysteem-functioneren?

Figuur 3. Simulatie. Links: huidige situatie. Midden: groenere oevers & heraansluiting meander. Rechts: natuurlijk ideaalbeeld dat benaderd wordt zonder alle dijken af te graven of de rivier volledig los te laten.

7

ONTMOET DE DEMER

Sigmoplan Demervallei tweede pijler: natuurlijkheid

▪ Ecosysteem-functioneren

- 11 km aan meanders
 - Verhoging zomerpeil
 - 11km oude meanders aansluiten
 - 30% nieuwe waterloop

- *herstel grondwater*
- *herstel structuur en GET/GEP*
- *herstel belevingswaarde*

8

ONTMOET DE DEMER

Sigmatplan Demervallei ecosysteem-functioneren en ecosystemendiensten

▪ Riviervallei herstellen

- = ecosysteem herstellen
- = functioneren herstellen
- = **ecosysteemdiensten**

= **BATEN Sigmaplan Demervallei (31-116 mio€)**

- = veiligheid (300-1160 woningen)
- = waterberging (11,4 mio m³)
- = natuurlijkheid (zelfreinigend vermogen)
- = belevingswaarde (kano, fietsen, ...)

▪ Mét flankerende maatregelen voor landbouw

Sigmatplan Demervallei details vergen studie, geduld en overleg

▪ Demer bloeit weer open

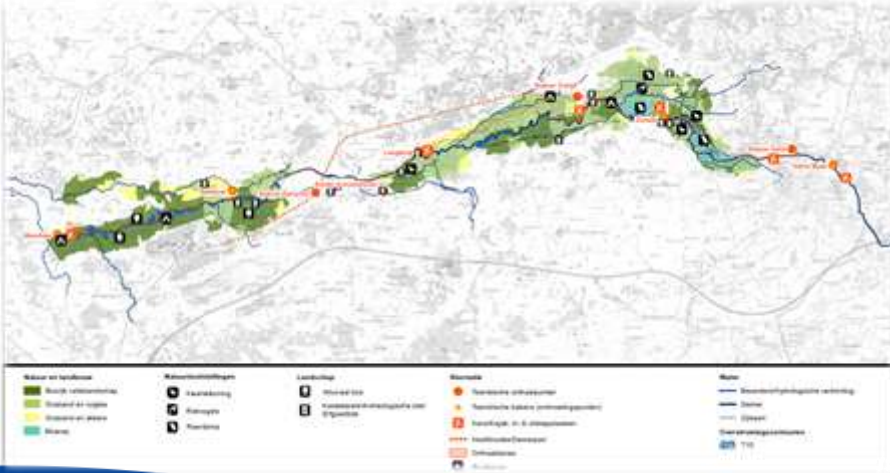

- *Ontwikkelingsplan Demer*
- *Strategisch Project Demervallei 2007 - 2018*
- *Demercharter 2009*
- *Bekkenbeheerplan 2008-2015*
- *Principiële beslissing 28 november 2011*
- *Stroomgebiedbeheerplan 2016-2021*
- *Plan-MER Sigmaplan Demer 2016*
- *Demerdag 28/10/2016*
- *Goedkeuring door Demerpartners en Vlaamse Regering*

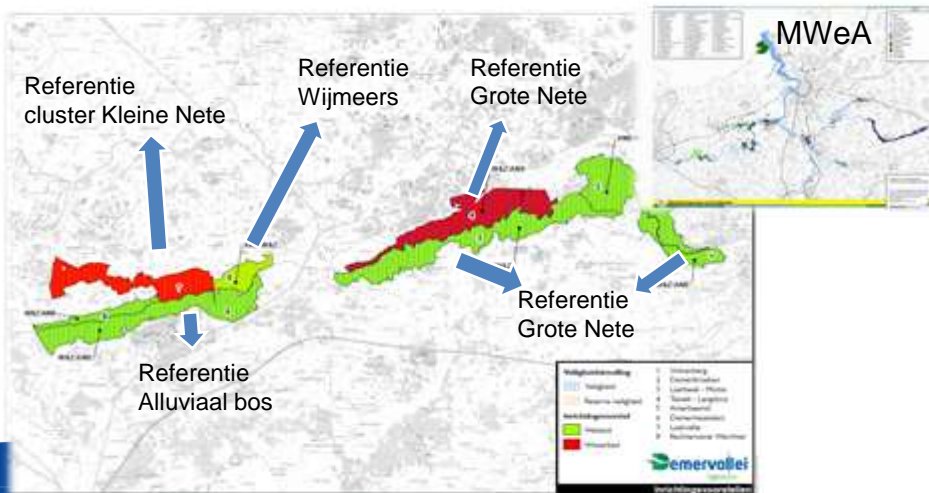
▪ Sigmaplan Demervallei

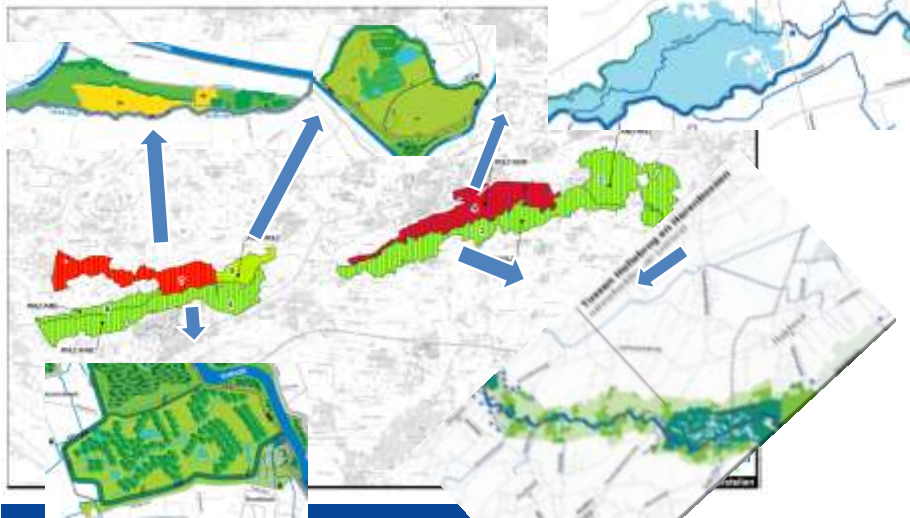
Sigmapijn Demervallei resultaat visie

Sigmapijn Demervallei geactualiseerd Sigmapijn als inspiratie (bis)

Sigmaplan Demervallei
geactualiseerd Sigmaplan als inspiratie (bis)

Sigmaplan Demervallei
www.sigmaplan.be/demervallei

**Herinrichting van de Demervallei
tussen Diest en Werchter –
Kansen voor natuur**

**AGENTSCHAP
NATUUR & BOS**

Demerdag
28-10-2016

Sigmaproject Demervallei
(Europese) doelstellingen natuur

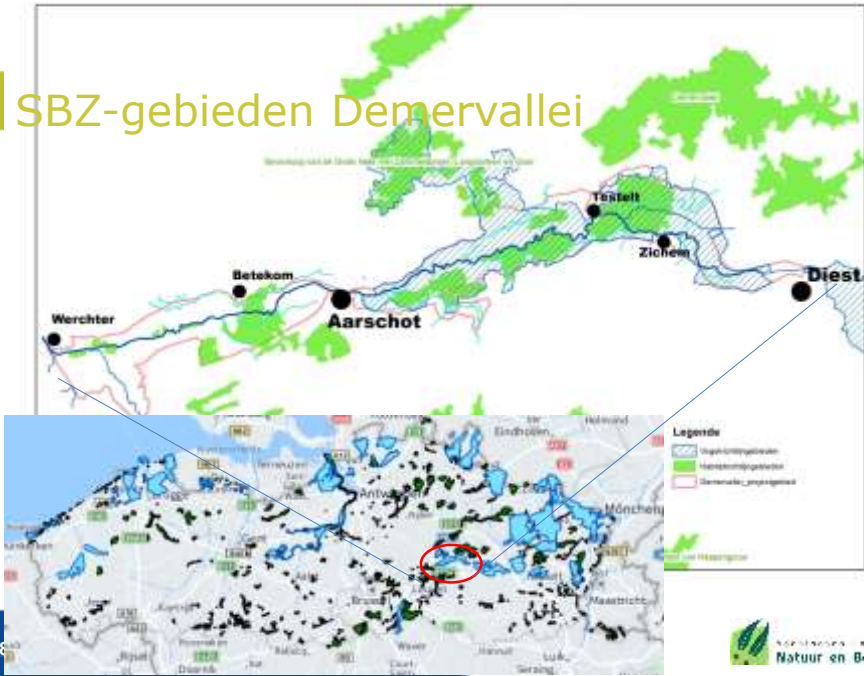
Beleidsmatig al een hele weg gegaan:

- **VEN (vanaf 2003)**
- **Habitat- en vogelrichtlijn (SBZ-gebieden)**
- **Natuurrichtplan Demervallei tussen Diest en Aarschot**
- **Instandhoudingsdoelen (Europese natuurdoelen) (BVR 23/04/2015)**

Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN)

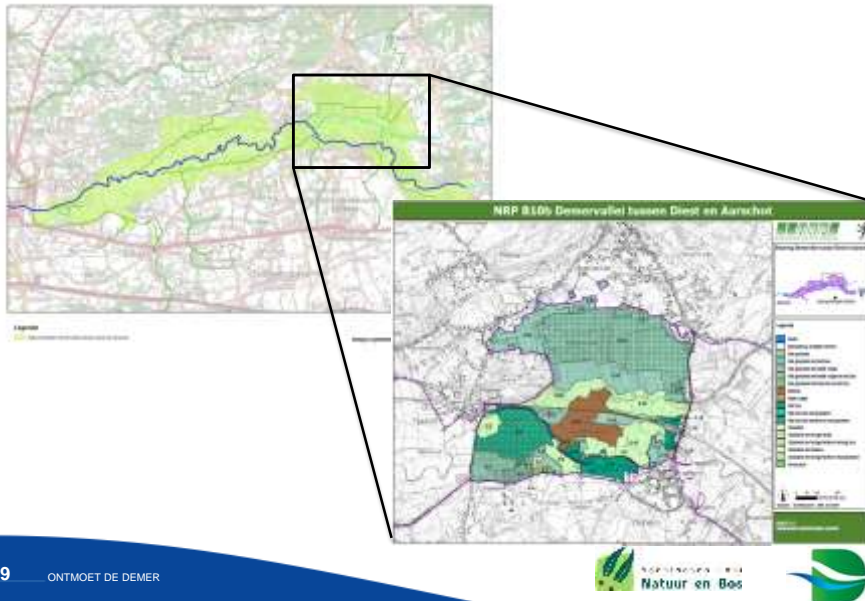

SBZ-gebieden Demervallei

Natuurrichtplan Demervallei tussen Diest en Aarschot

Demervallei
Sigmoplan

19 ONTMOET DE DEMER

Demervallei
Sigmoplan

Sigmaproject Demervallei (Europese) doelstellingen veiligheid en natuurlijkheid

Waar willen we naartoe

habitats

– Blauwgraslanden	25 ha
– Soortenrijke ruigten	175 ha
– Overstromingsgraslanden	150 ha
– Trilveen	12ha
– Alluviaal bos	300 ha
– Rietmoeras	60 ha

Leefgebied van soorten:

- Roerdomp: 90-150 ha
 - Bruine kiekendief: zelfde opp.
 - Porcelainhoen: 50 ha extra
- Kwartelkoning 90 -120 ha

Tussen Betekom en Werchter: streven naar **uitbreiding alluviaal bos**, vnl. door bosomvorming

20 ONTMOET DE DEMER

Graslanden

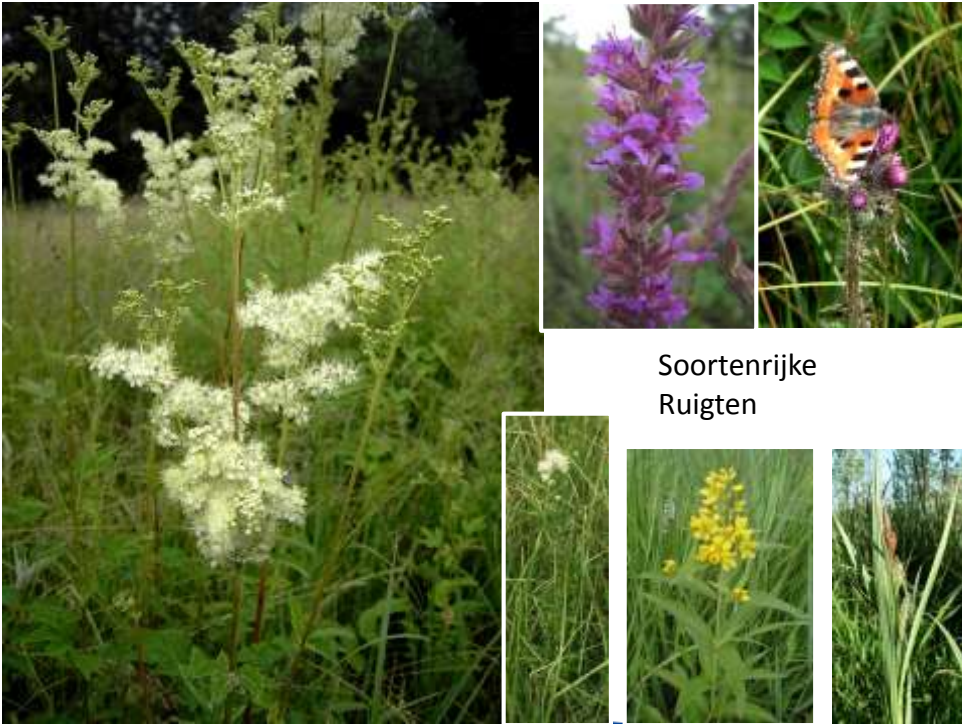

21 ONTMOET DE DEMER

Natte graslanden

Soortenrijke
Ruigten

Rietruigten

Broekbos

Sigmaproject Demervallei (Europese) doelstellingen veiligheid en natuurlijkheid

Wat zit hier in voor natuur?

Het meest wenselijke alternatief (cfr planMER) draagt beduidend bij tot het **versterken van het natuurlijk en landschappelijk karakter van de Demervallei**, door:

- herstel natuurlijke verbinding van waterloop en valleigebied (ontsnippering)
- verbetering structuurkwaliteit waterloop en herstel oeverstructuur (voornamelijk tgv hermeandering)
- herstel natuurlijke waterhuishouding (grondwaterpeilstijging en herstel natuurlijke overstromingsdynamiek)

Het plan creëert de **juiste randvoorwaarden voor realisatie van de vooropgestelde IHD's**.

Sigmaproject Demervallei (Europese) doelstellingen veiligheid en natuurlijkheid

Thema ontsnippering:

- Door aanleg bressen, meanders
- werken aan betere (open) verbindingen met nevenwaterlopen
- Door meer natuurlijke overstromingen meer voortplantingsplaatsen, leefgebied,... voor tal van vissoorten
- Doelsoorten:
 - Grote modderkruiper
 - snoek
 - ...

Sigmaproject Demervallei (Europese) doelstellingen veiligheid en natuurlijkheid

Thema structuurkwaliteit:

Tabel 2.2 Sinuositeit van de Demer voor de 4 delen van de vallei voor verschillende gegevensbronnen.

traject / bron	Ferraris (1771-1777)	Vandermaelen (1850-1855)	Dépôt de la Guerre (1869-1885)	Militaire kaarten (1931-1936)	Topokaarten (1976-1977)	Orthofoto's (1995)
Diest-Zichem	1,5	1,4	1,3	1,3	1,1	1,1
Zichem-Testelt	1,6	1,6	1,1	1,1	1,1	1,1
Testelt-Aanscht	1,7	1,6	1,4	1,4	1,3	1,3
Aanscht-Werchter	2,0	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1

Voorliggend
uitvoeringsalternatief

1,3
1,2
1,5
1,8

Sigmaproject Demervallei (Europese) doelstellingen veiligheid en natuurlijkheid

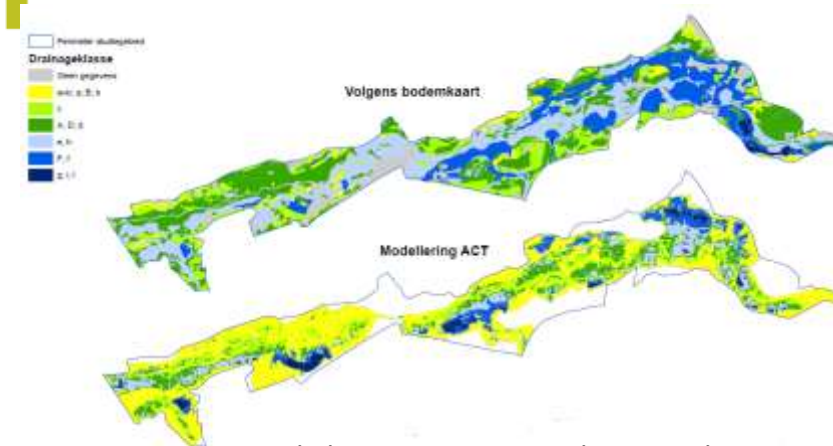
Thema structuurkwaliteit

Door hermeandering meer mogelijkheden voor:

- natuurlijke rivierprocessen
- Meer natuurlijke oevers

Herstel natuurlijke waterhuishouding: verdrogingsproblematiek

In de lente en zomer: te diep grondwater
Oorzaak: te diepe Demer

Zomer-Peilverhoging als oplossing voor het grondwaterprobleem:

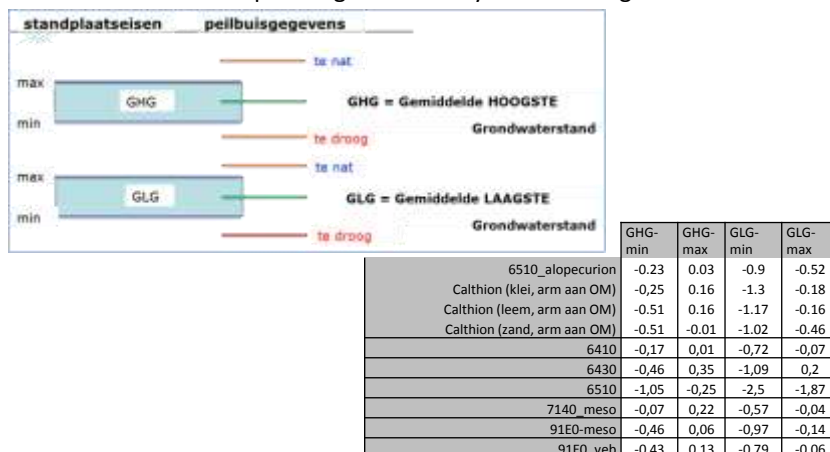
Belang vanuit ecologisch standpunt:

- Daling van grondwaterstand kan verplaatsen / verdwijnen van kwelstromen tot gevolg hebben
- Effecten op plantengemeenschappen van natte standplaatsen :
 - Van nature uit aangepast aan 'ongunstige' omstandigheden.
 - Grondwatertafel ↓ : oxiderende omstandigheden ↑
 - ∴ gunstigere voorwaarden voor plantengroei (bepaalde elementen worden beter opneembaar voor planten).
 - ∴ Vochtminnende soorten worden verdrongen door snelgroeïende, meer algemene soorten

=> "Banalisering" van de vegetatie

verdrogingsproblematiek

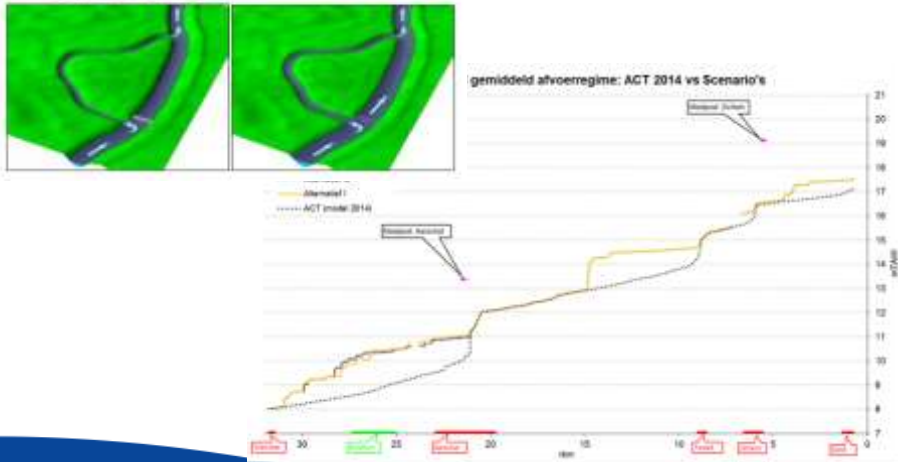
Meeste habitattypes in Demervallei zijn grondwatergebonden en hebben elk een welbepaalde grondwaterdynamiek nodig

(bron: INBO, veldgegevens uit NICHE-databank, waarden in m tov maaiveld)

Peilverhoging als oplossing voor het grondwaterprobleem:

Figuur 4.1: Concept van het insluiten van meanders : laagwater (links) en hoogwater (rechts) (bron DFD-studie)

Peilverhogingen bieden randvoorwaarden voor herstel valleinatuur

